

Jak Jon Vppleningh vnderlaghman a Boo Jonsons vægna kennes *medh* mino vpna brefwe mich at hawa stadfest then dom som Haquon Ionson herashøfdinge j Kind gaf vppa thet gotzet som Joar Ingolfson gaf Ingegiarde Niclissa doter oc sinom barnom som var en atungh j Schylaberge *medh* husom oc allom til laghom engo vndan tagno hwarte j wato aller thorro, hwilkit gotz fornempda Joar hafde køpt fore sina penningha oc ær hanz rætta aflinga gotz oc hwarte fæderne aller mødherne. Thÿ forbiudher jak allom fornempda Ioars arfwom^a thetta fornempda gotz optare hindra aller quælia vidher sina siæx march fore lagmans domen, en for thy thetta sculde huaa varit for lagmannenom j Kindh nw mædhan thet kom fore ¹-landsens thingh¹ oc ²-landzens boch². Thy stadfeste iak thenne fornempd herashøfdinga dom eftir hans vpna brewe therra godha manna vitnom j hans brewe nempde^b æro. Datum anno Dominj M^o ccc^o lxx^o, sabbato proximo post octauam apostolorum Petri et Pauli meo sub sigillo presentibus apposito impendenti.

Sigill: endast en remsa med två flikar.

^a Bokstaven r över raden. ^b Bokstaven d efter rättelse.

¹⁻¹ Om landstinget se *KL X*: landsting, sp. 293–296. ²⁻² Med betydelsen landslag, jfr *Söderwall*: bok 6, 'lagbok'.

10200

1380 juli 7

Torshälla

Bo Jonsson, drots i Sverige, skiftar i öppet brev jord med skälig man Gustav Folkesson och hans hustru, hederlig kvinna Märta Anundsdotter. Utfärdaren och hans arvingar upplåter 2 markland jord i "Oflastom" och 4 örtugland jord i Skärpinge (båda) i Gillberga socken, 2 markland jord i Vingsleör i Lista socken, 7 öresland och 4 små penningland jord i Almby i Råby-Rekarne socken, 2 öresland jord i Forsuma i Torpa socken i Västerrekarne härad i Södermanland (den sistnämnda nu i Åkerbo härad i Västmanland), 7 öresland jord i Alvesta i Hubbo socken i Siende härad i Västmanland. I utbyte erhåller Bo Jonsson i rätt skifte 2 markland jord i Finnsta och 3 fjäll (se not 1) i Näsby (nu del av Gripsholm) och "Thryggiasta" i den äng som legat under Finnsta i Kärnbo socken, 16 örtugland jord i "Wærnastom", 2 ½ örtugland jord i "Thryggiastom", 2 ½ örtugland jord i Näsby, 2 ½ örtugland jord i "Betaby" och 2 örtugland jord i "Ekeby" (alla) i samma socken. Vidare 7 örtugland jord i Svansta (i Kärnbo socken) och ½ örtugland jord i Torp i Ärja socken, ½ öresland jord i kyrkbyn i Tuna på Selaön i Selebo härad, ½ öresland jord i Finkarby och 1 örtugland jord i Kvartinge (båda) i Taxinge socken i Öknebo härad i Strängnäs biskopsdöme. Bo Jonsson och hans arvingar avhänder sig egendomarna "Oflasta", Skärpinge, Vingsleör, Almby, Forsuma och Alvesta med alla tillagor och upplåter dem till Gustav och hans hustru Märta och deras arvingar på evig tid och med full dispositionsrätt. Om egendomarna, vilket Gud förbjude, på något sätt lagligen hindras för Gustav, Märta eller deras arvingar förbinder sig Bo Jonsson och hans arvingar att inom sex veckor efter att så skett ersätta Gustav, Märta och deras arvingar med annat likvärdigt gods i lika gott läge efter utlåtande av två män på Gustavs, Märtas och deras arvingars vägnar och två män på utfärdarens och dennes arvingars vägnar. Bo Jonsson ger häradshövdingarna i de härader där egendomarna är belägna fullmakt att fastfara dem till Gustav, Märta eller deras ombud i enlighet med landslagen och lovar att hålla fast vid alla delar av överenskommelsen.

Utfärdaren ber riddarna Karl Ulfsson av Tofta, Bo Bosson, (Peter) Porse Get, Ragvald Filipsson, samt Ulf Jonsson, Ragvald Magnusson, Ragvald Nilsson, Peter Djäken, Karl Knutsson och Anders Mattson att besegla brevet tillsammans med honom själv.

Avskrift i vidimation på pergament, 1414 12/3 (SDHK nr 18279), NKR 2448 (c), Danska Rigsarkivet. SDHK nr 11710.

Angående Gustav Folkesson (Rossviksätten) och Märta Anundsdotter se ÄSF I, s. 45, med hänvisningar.

Om Bo Bosson (Natt och Dag) se SRM s. 22; om Peter Porse Get se Elgenstierna III: *Geete*, s. 16; om Ragvald Filipsson (Lindöätten) se ÄSF I, s. 14, och J. E. Almquist, Lagsagor och domsagor i Sverige I (1954), s. 143; om Ulf Jonsson (Aspenäsätten) se SRM s. 81; om Ragvald Magnusson (Håkan Tunasons ätt) se ÄSF I, s. 98; om Ragvald Nilsson (Fargalt) se ÄSF I, s. 30; om Peter (Torstensson) Djäken (Schack av Skylvalla) se J. E. Almquist i *Släkt och hävd* 1960, s. 6 f. och s. 24; om Anders Mattsson (Hålbönäsätten) se H. Gillingstam, *Ätten Siöblads medeltida släktförbindelser och äldsta historia* (1949), s. 45. Angående Karl Knutsson se DS nr 9589 med kommentar.

Om orterna i Kärnbo, Taxinge och Ärja socknar se DMS, Södermanland 2:6.

Skiftet blir senare föremål för en tvist, och år 1402 har egendomarna dömts åter till Gustav Folkessons syskon från Bo Jonssons arvingar; se SD nr 2917 med vidare hänvisningar.

Brevet är mycket slitet, framför allt den vänstra halvan. De avslutande fyra raderna tycks ha behandlats med något slags vätska. Osäkra läsningar och suppleringar har markerats i texten utan att detta anges i noter.

Utskrivna presensformer växlar mellan -er och -ir. Förkortade former har här upplösts med -er.

^a-Alle the mæn^a thetta breff see ælla hōra helsar jak Bo Jonsson drotze j Swerike ewerdhelika mædh worom Herra. Kænnis jak openbarlikæ mædh thæsso mino nærwaranda opno brefue swo fore them æpter kunno^b koma som fore them nw æra mic mædh wiliæ oc beradhno modhe mædh skællikom manna Gøtzstaff Folcasson oc hedherlike qwinno Mærito Anundedotter hans husfrw hafua giort jordha skipte oc godza jnnan thissa mato som hær æpter sigs / at^c jac mædh minom arfuom them oc thera arfuom tyl ewerdehelika^d ægho vplader thæssin myn godz swo som j Oflastom tw marklandh jordh / j · Skærpinge fyra ørtugh land jordh j Gilbergha sokn, j Wingislom tw markland jordh j [Ly]iasta sokn, jnnan A[lm]by^e syw ørisland jordh / oc fira sma pænningxland jordh j Thrabo sokn oc j Forseem tw ørisland jordh / j Thorpa[hæ]radz sokn j Wæsterrek hærædh j Sudermannanna landa / oc syw ørisland jordh j Alwastom j Hobo sokn j Sewndæ hundare j Wæsmannalande fore^f thæssin godzin som the mic ater vplata jnnan rættto skipte swa som først j Finstadum tw marklande jordh oc thre fiællæ¹ j Næsby oc Thryggiasta j ænginne som wnder Finstadha lighat hafua j Kernbo sokn, j Wærnastom siextan ørtughland jordh j Thryggiastom halff thridhæ ørtughland jordh jn[nan] Næsby halff thridhæ ørtughland jordh / j Betaby halff thridhæ ørtughland jordh oc j Ekeby tw ørtughland jordh j samma sokn, j Swanasta syw ørtughland jordh oc eet halft ørtughland jordh j Thorpe j Æreme sokn / j Kirkiobynom j Twnom Asila eet halft ørisland jordh j Silbohærædh j Finkarla by eet halft ørislandh jordh j Qwatuga eet ørtughland jordh j Taxunge sokn j Øknbohundare j Strængenæs biscopsdøme. Hwilkin^g forscripnæ godz Oflasta, Sk[ær]pinge / Wingisla, Alm[by] oc j Forseem / oc j Alwastom mædh hws, jordh, aker oc æng, scoghom oc fiskewatnom, qwernom oc qwernastadhom, tomtom oc [tom]ptastadhom^h, thorpom oc thorpastadhom oc allom tillaghom nær oc fiærren jnnan gardher oc vdan, jnnan wato oc thorro, næmpdo oc onempdo ængo vndan takno som thæssom godzom aff alder tillighat hafuer oc nw tyl høræ kan hwat nampne thet hælzt næmpnæ kan, jac affhænder mic oc minom arfuom oc tileynar them oc hemoll gør them

fornæmpda Gøtzstaff oc hans husfrw Mærito oc theræ arfuom tyl ewerdhelicæ ægho swa at the mædh sinom arfuom maghe thæssin forscripnæ godzen styræ oc radhæ, wendæ oc sæliæ, skipte oc giffuæ / oc allaledhis skipæ som them nyttast oc betzt synis ohindrat oc oqwalt aff mic oc minom arfuom oc aff hwarior manne a minæ wæghna æpter thænna dagh wider godhæ tro oc sannind vtan alt arght tympdeⁱ th[et] swa at the fornæmpde Gøtzstaff oc Mærito hans husfrw ælla theræ arfuom kunne nokor affgaa aff thæssom forscripnom godzom minna æller meræ mædh landzlaghom, domom ælla ræth hwilkaledhis thet hælzt tymæ kunne swa at jac ællæ mina arf[uæ] gatom them sama Gøtzstaff, Mærito alla theræ arfuom thæssin godzin æy hemol giort som Gudh forbyudhen tha^j tilbinder jac mic oc mina arfua j thæsso brefue them fornæmpda Gøtzstaff, Mærito oc therom arfuom annor swa godh godz jnnan swa godho lægh[æ] [ther]^k them thet swa læghilikæ ligger j geen gifuæ jnnan siex wikor æpter thet thøm thet affgangit war vtan alt arght. Oc ther mædher wil jac oc scal mædh minom arfuom them samma Gøtzstaff, Mærito oc theræ arfuom vpræte oc vpfylla alla them stadhe the jnnan thæsse [t]aka kunn[e] æpter sæghn twæggia godhræ mannæ a theræ oc theræ ærfuæ wæghnæ oc twæggia a minæ oc mina ærfuæ wæghnæ ther [wy] ærom a forwarded[ba] a badha s[y]dhor vtan alt arght. Oc^l gifuir jæc hæræzhøfdinganom jnnan wario thy hærådho^m som godzin j liggia fullæ mact oc wald mædh thæsso brefue them fornæmpde Gøtzstaff, Mærito ælla theræ wissa vmbudhi thæssin forscripnæ godzin at fast fare mædh fastom oc allom skælom æpter thy lagh til sighæ til ewerdhelika ægho hwilken tyma han ther fast a bedhis likra wiis jac siælfer nær stadder ware. Alleⁿ thæsso forscri[*pna*] articulos oc hwarn theræ særdeles vm sik lofuar jac fornæmpda Bo Jonsson mædh minom arfuom them fornæmpd[a] Gødzstaff Folkasson, Mærta Anundzdotter oc theræ arfuom fast[a] stadhughæ oc obrulikæ at holdæ widher sannind oc gothæ tro vtan alt [ar]gh[t]. Tyl hwilkins breffs m[ere] wisso [oc høghre bewaring hafuer jac mith]^o jn[cigle her] fore hængt. Oc til witnisbyrdh hafuir jac betz jncigle ærlik[ra] manna ffore thettæ breff swa som herr[æ] Karl Vlfson[s] aff Thoptom, herræ [Bo] Bosons, herræ Porse Gee[tz] oc herræ Ragwald [P]hilpussons riddera, Vlff Jonssons, Ragwald Mag[nusson]s, Ragwald Niclissons, Pæther D[iekns]^p, Karl Knutzsons oc Andre[s] Mathissons hwilkæ [ou]er^q thæsso jordha skip[tæ oc] godza [...]^r. [Datum] Tho[r]se[r]ge anno Dominj Mccclxxx, sabbato proximo post octauas beatorum Petri et Pauli apostolorum, jn testimonium premissorum.

^{a-a} Med mörkare bläck. ^b kun no utan avstavningstecken vid radskifte. ^c Med mörkare bläck. ^d ewerdehe lika utan avstavningstecken vid radskifte. ^e Amlby ms; jfr skrivningen längre ner. ^f Med mörkare bläck. ^g Med mörkare bläck. ^h [.]pstastadhom ms. ⁱ Bokstaven t med mörkare bläck. ^j Med mörkare bläck. ^k Svårläst p.g.a. slitage. ^l Med mörkare bläck. ^m hæ radho utan avstavningstecken vid radskifte. ⁿ Med mörkare bläck. ^o Endast nedre delen av ordet bewaring läsligt; supplerat efter gängse formulär, se t.ex. DS nr 10027. ^p Troligen så; ordet oläsligt p.g.a. skada. ^q Ordet svårläst p.g.a. slitage. Ofullständigt formulär; här förväntas frasen nær stadde oc ouer waro eller liknande (jfr t.ex. DS nr 10005). Det kan inte uteslutas att ordet waro ska läsas efter ordet godza. ^r Här oläsligt ord om ca 4 tecken, jfr föregående not.

¹ Om fjäll eller urfjäll i betydelsen 'avskilt jordstykke' se Söderwall: fiälder, och O. Karsvall, *Utjordar och ödegårdar* (2016), s. 423–426.